

**TOELICHTING
PROJECT BUDGETCOACHES**

Inhoudsopgave

1. Ontstaan pilootproject budgetcoach.....	3
1.1. Signalen vanuit het Kempische werkveld.....	3
1.1.1. Stijgend aantal burgers met schuldproblematiek.....	3
1.1.2. Toenemende complexiteit van schulddossiers.....	3
1.1.3. Gebrek aan vaardigheden om budget te beheren.....	3
1.1.4. Wachttijden voor schuldhulpverlening.....	4
1.2. De budgetcoach, als antwoord op deze signalen.....	4
2. Projectvoorstel budgetcoaches.....	5
2.1. Wat doet de budgetcoach?.....	5
2.1.1. Intensieve coachende begeleiding.....	5
2.1.2. Werkt op maat en tempo van de cliënt.....	5
2.1.3. Werkt in tandem met maatschappelijk werker.....	5
2.2. Wie is de budgetcoach?.....	5
2.2.1. Een coach.....	5
2.2.2. Een vrijwilliger.....	5
2.2.3. Een specialist en generalist.....	5
3. Aanwerving projectcoördinator.....	6
3.1. Jaarlijkse bijdrage per OCMW.....	6
3.2. Wat krijgt het OCMW hiervoor in ruil?.....	7
4. Meerwaarde voor mijn OCMW.....	8
4.1. Continuïteit en brede inzetbaarheid.....	8
4.2. Preventief werken en (kinder) armoedebestrijding.....	8
4.3. Ruimte voor een generalistische kijk op hulpverleningstraject.....	8
4.4. Maatschappelijke en financiële winst op langere termijn.....	8
4.5. BIZ als neutrale partner.....	8
4.6. Expertise in werken met vrijwilligers.....	9
4.7. Snelle opstart.....	9
4.8. Vermaatschappelijking van de lokale sociale hulp- en dienstverlening.....	9
5. Bronnen.....	10
6. Bijlagen.....	11
6.1. Cirkel van verandering.....	11
6.2. Vrijwilligerstraject schuldhulpverlening.....	12
6.3. Matching budgetcoach – in te vullen door MA samen met cliënt.....	13
6.4. Cijfers ISOM gemeenten.....	17

1. Ontstaan pilootproject budgetcoach

1.1. Signalen vanuit het Kempische werkveld

BudgetInZicht Kempen is een samenwerkingsverband met de 27 OCMW's, CAW De Kempen en de 4 verenigingen waar armen het woord nemen in de Kempen. We maken werk van een kwalitatieve en toegankelijke budget- en schuldhulpverlening. Daarnaast hebben we een opdracht in schuldpreventie. Hierbij werken we, vanuit signalen uit het werkveld, structurele preventieve projecten uit met het doel om deze te implementeren binnen de bestaande budget- en schuldhulpverlening. Momenteel werken wij oa aan volgende signalen:

1.1.1. Stijgend aantal burgers met schuldproblematiek

De kans dat een Vlaamse burger een schuld opbouwt neemt elk jaar toe¹. Verontrustende cijfers geven aan dat in 54,13% van de dossiers cliënten schulden maken om in hun dagdagelijkse behoeften te kunnen voorzien. Nutsvoorzieningen (59.82%), gezondheid (51.42%) en telecom (43.8%) behoren tot de meest voorkomende schulden in 2015. Door de economische veranderingen en de verdere individualisering zal de kans op schulden en de opstapeling van meerdere schulden alleen maar toenemen in de toekomst. Hier kunnen we een rechtstreeks verband leggen met het toenemend aantal kinderen dat in armoede opgroeit. In 2018 groeide maar liefst 15% van de Belgische kinderen op in armoede. Vlaanderen scoort met 8% vrij goed in het klassement, al zien we elk jaar dit cijfer ook toenemen. **Inzetten op kinderarmoede vraagt** een moedig beleid dat gaat voor **investeren in kinderen en gezinnen op alle levensdomeinen**².

1.1.2. Toenemende complexiteit van schuld dossiers

Ook de OCMW's merken duidelijk **een stijging van het aantal dossiers** binnen budget- en schuldhulpverlening. Niet enkel het aantal dossiers, maar ook de **complexiteit** ervan is fors gestegen, zowel op gebied van schulden als op andere levensdomeinen. Dit zorgt ervoor dat de maatschappelijk werker zich steeds verder dient te professionaliseren om hulp op maat te kunnen blijven aanbieden. Recent opgevraagde cijfers³ van de Kempische OCMW's bevestigen dit. Het beschikbare VTE om deze dossiers af te werken daalt waardoor ze met steeds minder personeel, meer dossiers dienen op te nemen. Door deze stijgende werkdruk is er weinig ruimte om een intensieve begeleiding op te starten. Hierdoor is er **een groei in het aantal dossiers met budgetbeheer** en een **daling in het aantal dossiers met budgetbegeleiding**. Nochtans blijkt, ook uit onderzoek, dat er een **grondige en vaak relatief langdurige begeleiding nodig** is om cliënten effectief uit de financiële problemen te helpen. Door te weinig in te zetten op de verzelfstandiging van de cliënt is er **meer kans op hervat**. Dit zien we in de praktijk vaak gebeuren na een budgetbeheer, budgetbegeleiding of collectieve schuldregeling. Cliënten die dezelfde gedragspatronen blijven herhalen, komen ook steeds terug in dezelfde situatie terecht.

1.1.3. Gebrek aan vaardigheden om budget te beheren

Geheel in deze lijn geeft meer dan 1 op 2 burgers aan dat het ontbreken van de nodige vaardigheden om het budget te kunnen beheren ervoor zorgt dat ze (nog dieper) in de schulden geraken.⁴ Ook de druk om aan 'uiterlijke normen' tegemoet te komen, dreigt het risico op schulden verder te verhogen (steeds sneller ontwikkelde technologieën, mogelijkheid om te kopen op afbetaling, gemakkelijk verkrijgen van kredietkaarten,...). Cliënten die in de budgethulpverlening stappen, ervaren vaak enkele drempels om zelf hun budget terug in handen te nemen. Hulpverleners ervaren dat sommige cliënten zich neerleggen bij de situatie van budgetbeheer. Alles wordt voor hen geregeld, wat vaak prima is voor de cliënt. Wanneer het budgetbeheer kan worden afgebouwd, ervaren cliënten stress en angst om hun eigen budget opnieuw te beheren. Ze hebben de nodige vaardigheden om hun budget te kunnen beheren niet (genoeg) aangeleerd tijdens het budgetbeheer wegens het tijdsgebrek bij hulpverleners. Bij deze cliënten wordt de uitstroom uit de hulpverlening vertraagd en is de kans op hervat beduidend groter, wat ervoor zorgt dat de cliënt verbonden blijft aan de budgethulpverlening terwijl er nieuwe cliënten voor de deur staan.

¹ Vlaams Parlement. (07/03/2017). 'Schriftelijke vraag: schuldhulpverlening evolutie'. Geraadpleegd via het internet op 11/02/2019 via: <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1262840>

² Kind & Gezin (z.d). 'cijfers en rapporten: Kansarmoede 2018'. Geraadpleegd via het internet op 26/06/2019 via: <https://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/cijfers/kansarmoede/#Berekening-kansarmoede-in>

³ Momenteel heeft BIZ van 11/27 Kempische OCMW's cijfers verzameld

⁴ Vlaams Parlement. (07/03/2017). 'Schriftelijke vraag: schuldhulpverlening evolutie'. Geraadpleegd via het internet op 11/02/2019 via: <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1262840>

1.1.4. Wachtlijden voor schuldhulpverlening

Door de grotere toestroom van cliënten, dienen cliënten steeds langer te wachten op gepaste budgethulpverlening. Uit het onderzoek van VCS⁵ blijkt dat 1 op 4 OCMW's in Vlaanderen werkt met een wachtlijst voor schuldhulpverlening. De wachttijd kan zelfs oplopen tot 6 maanden. Cliënteel dat te lang op hulpverlening moet wachten komt veelal niet terug, en, meer nog, wachtlijsten verergeren alleen maar de ernst van de financiële situatie van de cliënt / het gezin.

Ook uit de opgevraagde cijfers uit de Kempen (11/27 OCMW's) blijkt dat, vooral OCMW's waar een grotere vraag naar budget- schuldhulpverlening is, met een wachtlijst werken. De redenen van die wachtlijsten zijn de toename van de complexiteit van de schuldenproblemen, een ontoereikende personeelsbezetting, een wijziging van het profiel van de cliënt en een toename van de vraag naar budget- en schuldhulpverlening. In datzelfde onderzoek staat beschreven dat aanhoudende toegenomen werkdruk door alle erkende instellingen voor schuldbemiddeling wordt aangehaald.⁶

Uit de recent opgestarte werkgroep waarin we met 16 Kempische organisaties werken aan *visie en methodieken in budget- en schuldhulpverlening*, blijkt dat er eensgezindheid is over de prioriteit van het luik 'nazorg' in het schuldhulpverleningstraject. Hierbij komt het inzetten op het aanleren en/of versterken van vaardigheden om het budget (beter) te beheren duidelijk terug naar boven.

1.2. De budgetcoach, als antwoord op deze signalen

Vanuit deze signalen en vaststellingen is BIZ, in overleg met de Stuurgroep, **in 2015 een pilootproject gestart met budgetcoaches in de ISOM-gemeenten** (Herentals, Vorselaar, Grobbendonk, Lille, Herenthout, Olen en Kasterlee). Dit project richt zich op cliënten die bij het OCMW gestart zijn met budgethulpverlening en die gemotiveerd zijn om financiële vaardigheden (verder) te ontwikkelen. Budgetcoaches zijn opgeleide vrijwilligers die trajecten aangaan met deze cliënten, met **als doel het zo zelfstandig mogelijk maken van de cliënt op het vlak van budgetteren**. Ze werken samen met een maatschappelijk werker die hiervoor de krijtlijnen uittekent met de cliënt. De budgetcoach vormt vanuit dit opzicht een tandem met de maatschappelijk werker: daar waar de maatschappelijk werker focust op het wegwerken van schulden en bemiddeling, focust de budgetcoach op het aanleren van vaardigheden om op een bewuste manier om te gaan met geld.

Het proefproject is een succesverhaal. We horen veel **positieve ervaringen** van zowel cliënten, budgetcoaches als maatschappelijk werkers. Ook zien we de **positieve effecten** van het inzetten van budgetcoaches in de ISOM-gemeenten zoals geen hervat, meer ruimte voor de MW om in te zetten op andere hulpnoden van de cliënt en heeft de budgetcoach voor verzelfstandiging van de cliënt gezorgd zodat die kan uitstromen uit de budgethulpverlening. Omwille van deze positieve ervaringen en effecten vragen ook andere OCMW's om te kunnen werken met budgetcoaches. **We hebben daarom de ambitie om dit aanbod uit te rollen over heel de regio Kempen, met als doelstellingen:**

- Laagdrempelige, gepaste hulp en begeleiding aanbieden (**hulp op maat** zorgt voor optimale leerkansen).
- Schuldpreventie en het tegengaan van hervat in schulden- of budgetproblemen door de cliënten vaardigheden aan te leren die ze blijvend kunnen inzetten en kunnen doorgeven aan volgende generaties. Hierdoor ontstaat er een **katalysatoreffect** (ref kinderarmoede).
- Het taboe dat er bestaat over schulden te doorbreken en bespreekbaar te maken (drempels wegwerken / verlagen) door een **burger naast een burger** te zetten.
- De cliënt terug in zijn kracht zetten (**empowerment**). Hierdoor werken we aan het welbevinden van de cliënt en zijn omgeving. Door in te zetten op **sociale activering** en zelfvertrouwen stimuleren we de cliënt om op termijn ook stappen te ondernemen op andere levensdomeinen.

⁵Verlag onderzoek wachtlijsten en wachttijden dd. 31/03/2017, Pagina 6 van 13

⁶Verlag onderzoek wachtlijsten en wachttijden dd. 31/03/2017, Pagina 9 van 13

2. Projectvoorstel budgetcoaches

Met het project budgetcoaches willen we cliënten die bij het OCMW gestart zijn in een traject budgethulpverlening, de mogelijkheid bieden om in een intensief traject de financiële vaardigheden te ontwikkelen en verder te versterken. De cliënt is en blijft **baas in eigen verhaal**. Tijdens het eerste kennismakingsgesprek tussen de cliënt, budgetcoach en de MW, worden de noden besproken om deze vervolgens in doelstellingen te formuleren. Dit eerste contact is van cruciaal belang om het traject op te starten. Belangrijke succesfactor hierbij is de motivatie van de cliënt.

2.1. Wat doet de budgetcoach?

2.1.1. Intensieve coachende begeleiding

De budgetcoach werkt aanvullend aan de MW. Hij/zij werkt praktisch en focust zich op het aanleren van budgetvaardigheden (bv mee gaan naar de winkel, mutualiteit, vakbond, helpen met online bankieren,...) Er worden samen met de cliënt **afspraken gemaakt over de frequentie en intensiteit van de contacten met de budgetcoach, de concrete hulpvragen en ondersteuningsnoden van de cliënt...** (zie ook bijlage 3). Ook worden de **doelstellingen** van het traject vastgelegd. Tijdens de trajecten werkt de budgetcoach mee aan het **opbouwen van zelfvertrouwen**, het **doorbreken van gewoonten**, het aannemen van een **andere houding t.o.v. geld** en probeert hij/zij **de cliënt gemotiveerd te houden** tijdens het vaak langdurige hulpverleningstraject. Budgetcoaches baseren zich hierbij op het cirkelmodel van Verandering (Prochaska en DiClemente, zie bijlage 1). Het cirkelmodel beschrijft het hele traject dat een persoon tijdens een veranderingsproces doorloopt. De budgetcoach kan hierop inspelen.

2.1.2. Werkt op maat en tempo van de cliënt

De budgetcoach werkt **steeds op maat en op het tempo van de cliënt**. Hierdoor kunnen de trajecten sterk variëren in tijd (6 maanden tot 2 jaar) en in intensiteit (wekelijks / maandelijks).

2.1.3. Werkt in tandem met maatschappelijk werker

De budgetcoach vormt een tandem met de MW. Hierdoor ondersteunt de budgetcoach het traject van een cliënt in budgethulpverlening. De MW blijft betrokken bij het (leer)proces van de cliënt.

2.2. Wie is de budgetcoach?

2.2.1. Een coach

Een budgetcoach is een **coach** en geen buddy. Hij werkt vooral **veranderings- en doelgericht** in een **vertrouwensrelatie** met de cliënt. We gaan hierbij uit van een traject dat eindig is. De coach wordt opgeleid om tot de juiste competenties te komen en toont hierdoor **echte interesse** in de thematiek en is zeer **gemotiveerd** en gedreven. De budgetcoach werkt na start van het traject **zeer zelfstandig**. Er is steeds een terugkoppeling met de MW en projectcoördinator voorzien. (zie ook bijlage 3: waar kan de budgetcoach op ingezet worden).

2.2.2. Een vrijwilliger

De budgetcoach is een **opgeleide vrijwilliger** die wordt opgeleid en gecoacht door een projectcoördinator. Vergeleken met professionals hebben vrijwilligers doorgaans een meer gelijkwaardige verhouding ten opzichte van mensen met financiële problemen. Het is een **burger naast een burger**. Dit schept een **vertrouwensband** waardoor ze soms dingen voor elkaar krijgen die de professional alleen niet bereikt.

2.2.3. Een specialist en generalist

De budgetcoach werkt **zeer laagdrempelig**. Hij/zij werkt **in de directe omgeving van de cliënt**, de thuiscontext. Dit geeft een veel globaler beeld van de situatie én het is uiteraard in deze context dat de budgetvaardigheden geïmplementeerd moeten worden. Op deze manier werkt de coach ook **outreaching**. Hij/zij heeft ook oog voor andere aspecten in het leven van de cliënt waardoor er zowel **preventief** als **curatief** gewerkt kan worden **over alle levensdomeinen** heen. Door het werken aan een duurzame gedragsverandering ontstaat er een **katalysatoreffect**. De aangeleerde vaardigheden worden doorgegeven aan gezinsleden en volgende generaties. Zo profiteert heel het gezin van de meerwaarde van de budgetcoach en zetten we ook in op (kinder)armoedebestrijding.

3. Aanwerving projectcoördinator

3.1. Jaarlijkse bijdrage per OCMW

Werken met opgeleide vrijwilligers vraagt een investering in het kader van opleiding, coaching en opvolging. Om in de hele regio Kempen te kunnen werken met budgetcoaches wil BIZ Kempen een professionele projectcoördinator aanwerven. Hierdoor blijft er ruimte bij BIZ Kempen om te innoveren en om in te spelen op signalen en nieuwe behoeften. Voor de aanwerving van een voltijdse projectcoördinator vragen we **een jaarlijkse bijdrage aan elk OCMW** uit onze regio a rato aantal inwoners in de gemeente t.o.v. het aantal inwoners in de regio Kempen. Op deze manier kan heel de regio kostenefficiënt gebruik maken van budgetcoaches. De exacte bijdrage die BIZ Kempen vraagt per OCMW is terug te vinden in de verdeelsleutel hieronder.

In onderstaande berekening gaan we uit van de totale personeelskosten voor 1 voltijdse projectcoördinator (max 10 jr anc. barema B1c in PC 319.01) op jaarbasis (2019) en voorzien 5% voor onkosten (bv. wetsverzekering, sociaal secretariaat, vervoersonkosten, kantoorkosten). Deze kost wordt gedragen door de 27 OCMW's in de regio. Ook indien niet alle OCMW's instappen in het project, blijft dit de bijdrage. We kiezen er in dat geval voor om het tewerkstellingspercentage van de projectcoördinator aan te passen naargelang het aantal OCMW's dat intekent.

CAW De Kempen – dat het budgethouderschap heeft van BIZ en jarenlange ervaring in het werven en opleiden van vrijwilligers – zet mee zijn schouders onder dit project. Zo neemt CAW De Kempen de werkingskosten van de budgetcoaches voor zijn rekening (verzekering, vervoersonkosten, woon-werk, representatiekost, opleiding,...)

Tabel 3.1 Overzicht bijdrage per OCMW

OCMW's	Percentage (o.b.v. inwoners)	Bijdrage per OCMW obv Totale personeelskost	Max. aantal gelijktijdige trajecten per OCMW
ARENDONK	2,91%	1.631,76 €	2,62
BAARLE-HERTOG	0,59%	328,02 €	0,53
BALEN	4,87%	2.729,72 €	4,39
BEERSE	3,88%	2.172,51 €	3,49
DESSEL	2,09%	1.168,20 €	1,88
GEEL	8,55%	4.789,72 €	7,70
GROBBENDONK	2,50%	1.398,01 €	2,25
HERENTALS	6,18%	3.463,46 €	5,57
HERENTHOUT	1,98%	1.106,94 €	1,78
HERSELT	3,25%	1.822,21 €	2,93
HOOGSTRATEN	4,61%	2.579,88 €	4,15
HULSHOUT	2,27%	1.273,23 €	2,05
KASTERLEE	4,10%	2.294,63 €	3,69
LAAKDAL	3,51%	1.965,72 €	3,16
LILLE	3,69%	2.069,11 €	3,33
MEERHOUT	2,24%	1.254,51 €	2,02
MERKSPLAS	1,94%	1.085,31 €	1,74
MOL	7,87%	4.407,40 €	7,08
OLEN	2,69%	1.508,87 €	2,42
OUD-TURNHOUT	2,92%	1.633,14 €	2,62
RAVELS	3,28%	1.836,89 €	2,95
RETIE	2,44%	1.366,63 €	2,20
RIJKEVORSEL	2,58%	1.446,99 €	2,33
TURNHOUT	9,39%	5.261,00 €	8,46
VORSELAAR	1,73%	966,85 €	1,55
VOSELAAR	2,42%	1.354,10 €	2,18
WESTERLO	5,51%	3.085,20 €	4,96
	100,00%	56.000,00 €	90

3.2. Wat krijgt het OCMW hiervoor in ruil?

De projectcoördinator is verantwoordelijk voor:

- werving, intake en selectie van vrijwilligers
- opleiding en coaching van een 30-tal vrijwilligers in regio Kempen (basisopleiding; voortgezette opleiding; intervisie, cirkelgesprek, ...). Hiervoor zijn al allerlei tools uitgewerkt zoals een draaiboek en opleidingsbundel (zie bijlage 2: vrijwilligerstraject budgetcoach);
- matching van cliënt met een budgetcoach (zie bijlage 3: matchingdocument) en de verdere opvolging van de trajecten;
- het toepassen van het vrijwilligersbeleid zoals dit is uitgewerkt binnen CAW De Kempen – dat het budgethouderschap heeft van BIZ (verzekering, onkostenvergoeding, opleiding, vrijwilligersfeest en aandacht bij gebeurtenissen in persoonlijke levenssfeer);
- bekendmaking en implementatie van project budgetcoaches in regio Kempen zodat er voldoende doorverwijzingen komen;
- aanspreekfiguur voor de vrijwilligers én de OCMW's voor inhoudelijke en administratieve vragen;
- het afstemmen van het aantal trajecten en het aantal vrijwilligers met oog voor een evenwichtige verdeling van de trajecten over de OCMW's;
- registratie en jaarlijkse evaluatie in samenspraak met BIZ Kempen;
- opvolgen administratieve afhandeling van werkingskosten van de vrijwilligers: verzekering, verplaatsingskosten, woon-werk verkeer, representatiekost, kosten verbonden aan intervisie en opleiding.

Aantal gelijklopende trajecten met budgetcoaches:

Tabel 3.1 bevat ook een overzicht van het **maximum aantal gelijklopende trajecten dat er gelopen kan worden per OCMW**. In de berekening van het maximum aantal gelijklopende trajecten met budgetcoaches per OCMW gaan we uit van de beoogde situatie met 30 actieve budgetcoaches die elk 3 trajecten gelijktijdig kunnen opnemen. Het gaat dus niet over het aantal trajecten op jaarbasis, maar over trajecten die gelijktijdig lopen (onafhankelijk van hun duurtijd). We willen benadrukken dat dit slechts richtcijfers zijn: het aantal trajecten per OCMW kan in realiteit variëren afhankelijk van vraag en aanbod. De projectcoördinator waakt erover dat het aantal trajecten evenwichtig verdeeld worden tussen de OCMW's en kan deze richtcijfers gebruiken als houvast.

4. Meerwaarde voor mijn OCMW

4.1. Continuïteit en brede inzetbaarheid

Het voordeel van een **groot werkingsgebied** zoals De Kempen is dat er een grotere groep vrijwilligers is die **breder ingezet kunnen worden**. Ook is er hierdoor een **ruimer ondersteunend netwerk**. Vrijwilligers geven aan dat ze de meeste ondersteuning hebben aan elkaar in uitwisselingsmomenten zoals intervisie. We beogen een werking met **30 budgetcoaches** zodat er steeds een opgeleide vrijwilliger ter beschikking is. Zodoende kunnen er **ca. 60 à 90 gelijktijdige actieve trajecten lopen in de Kempen**. Uit het proefproject en voorgaande projecten zoals in BIZ Antwerpen en Nederland zien we dat een vrijwilliger een 2 tot 3 begeleidingen gelijktijdig aangaat. Op deze manier kan de **continuïteit** van de budgethulpverlening in de Kempen gegarandeerd worden doordat cliënten kunnen doorstromen naar trajecten met een budgetcoach. Dit kan een **positief effect** hebben op de **wachlijsten**.

4.2. Preventief werken en (kinder) armoedebestrijding

Door het inzetten van budgetcoaches wordt er naast **curatief** ook **preventief** gewerkt. Tijdens de coaching wordt ingezet op weerbaarheid en vaardigheden van de cliënt. Door **vroegdetectie** kunnen eventuele schulden vermeden worden. Daarnaast heeft een budgetcoach een **positief effect op het hele gezin**. Kinderen groeien op in een gezin waar het budget meer in evenwicht is en leren op hun beurt budgetvaardigheden van hun ouders.

4.3. Ruimte voor een generalistische kijk op hulpverleningstraject

Doordat de praktische begeleiding in handen valt van een budgetcoach, is er **meer aandacht voor de andere levensdomeinen** van de cliënt. Op deze manier bewaart de MW ook de **integrale kijk op het hulpverleningstraject**, wat een positief effect heeft op het welbevinden van de cliënt. Doordat de praktische budgetbegeleiding weg valt voor de MW, kan er een **positief effect op de werkdruk** ontstaan.

Daarnaast heeft een budgetcoach een unieke waarde doordat hij/zij zich in de leefomgeving van de cliënt bevindt. De budgetcoach wordt opgeleid om een generalistische kijk te bewaren zodat er op mogelijke signalen ingespeeld kan worden (in overleg met MW).

4.4. Maatschappelijke en financiële winst op langere termijn

Bij de inzet van vrijwilligers in schuld- en budgethulpverlening is er een **positieve kosten-baten analyse**. Uit een Nederlands eindrapport⁷ blijkt dat de kosten-baten zich gemiddeld verhouden op 1 : 2,3 (Uit de Nederlandse projecten varieerden de kosten baten zich van 1:1,3 tot 1:2,9). Dit wil zeggen dat voor elke euro investering, er 2,3 euro uitgespaard wordt op langere termijn. Uit datzelfde onderzoek blijkt dat alle gemeenten aangeven dat de inzet van vrijwilligers een meerwaarde opleverde voor de schuldenaar én voor de gemeente zelf. Een kempisch OCMW zou door het project: budgetcoach, op verschillende domeinen profijt halen: er is meer ruimte om aan integrale hulpverlening te doen, het recidivecijfer ligt beduidend lager en ook volgende generaties hanteren zelfstandiger hun budget.

Een voordeel van een **groot werkingsgebied** is dat een regionale uitbouw van dit soort projecten financieel voordeliger is dan een uitbouw per gemeente.

Daarnaast **neemt CAW De Kempen alle werkingskosten van de vrijwilligers voor haar rekening**. Met name verzekering, verplaatsingskosten, woon-werk verkeer, representatiekost, kosten verbonden aan intervisie en opleiding, ...

4.5. BIZ als neutrale partner

Vrijwilligers kunnen terecht bij een **neutrale vertrouwenspersoon** (projectcoördinator) met vragen/ bedenkingen in de trajecten die ze lopen met de verschillende OCMW's. Ook geven de budgetcoaches die momenteel aan de slag zijn aan dat een neutrale persoon vanuit BIZ ervoor zorgt dat ze zich minder geremd voelen om vragen op tafel te leggen.

⁷ Kruis G., e.a. (december 2011). 'Maatschappelijk rendement van vrijwilligersprojecten in de schuldhulpverlening: eindrapport'. Amsterdam. Geraadpleegd via het internet op 13/02/2019 via: <https://uitdeschulden.nu/files/Eindrapport.pdf>

4.6. Expertise in werken met vrijwilligers

CAW De Kempen – dat het budgethouderschap van BIZ heeft – heeft een sterk uitgebouwd vrijwilligersbeleid waardoor zij **jarenlange ervaring in het werven en opleiden van vrijwilligers** hebben. Door de uitwisseling en samenwerking met BIZ Kempen is dit uitgegroeid tot een sterke visie en een grote expertise. Naast een gedeelde expertise in het werken met vrijwilligers hebben ze ook hetzelfde werkingsgebied als BIZ Kempen.

4.7. Snelle opstart

Door het proefproject in de ISOM gemeentes heeft BIZ de nodige expertise opgebouwd om relatief snel te kunnen starten met budgetcoaches in heel de regio, mits aanwerving van een projectcoördinator. De nodige tools zijn reeds aanwezig zoals draaiboek, opleiding vrijwilligers, ... Van zodra de projectcoördinator aangesteld is, kunnen de eerste vrijwilligers al trajecten opstarten. Daarnaast zal door vele ervaringen in een grote regio de expertise enkel nog groeien.

4.8. Vermaatschappelijking van de lokale sociale hulp- en dienstverlening

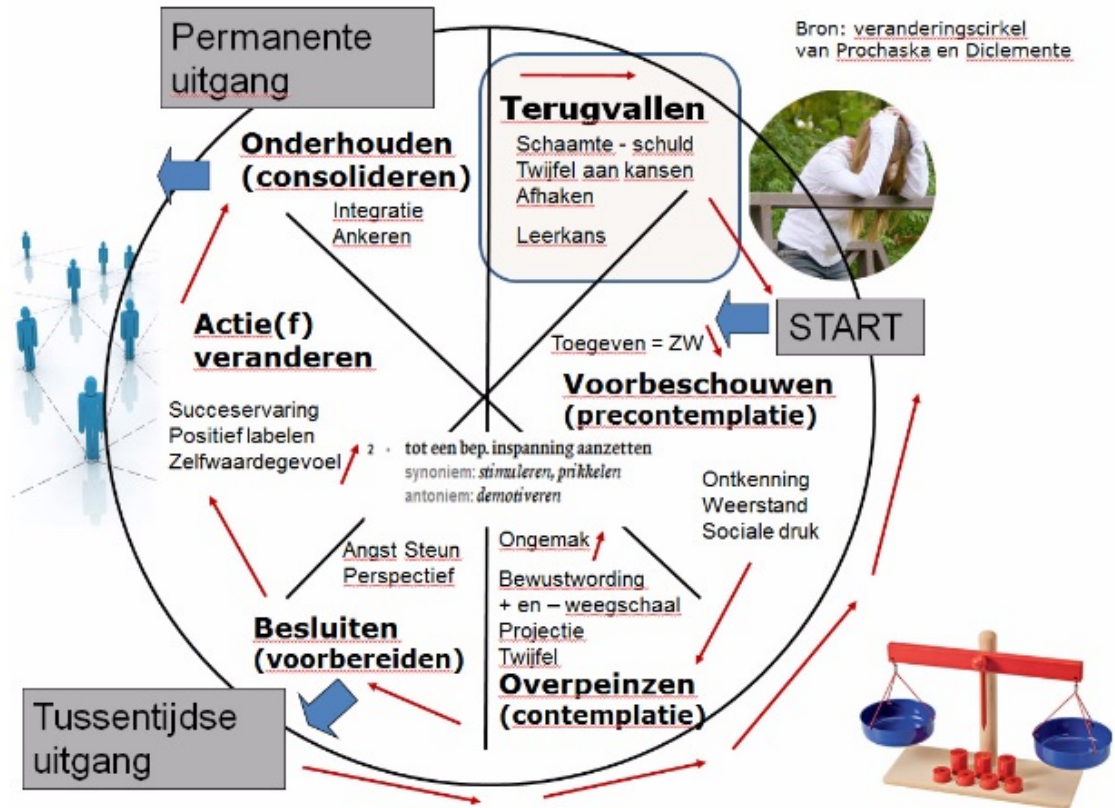
Eén van de ankerpunten in het Decreet Lokaal sociaal beleid is de 'vermaatschappelijking van de lokale sociale hulp- en dienstverlening'. Het Decreet wil lokale besturen aanmoedigen om mensen toegang te geven tot sociale grondrechten. Door het werken met vrijwilligers en het aanbieden van een intensieve begeleiding, helpt het project budgetcoach het lokaal bestuur dit waarmaken.

5. Bronnen

- Kind & Gezin (z.d). 'cijfers en rapporten: Kansarmoede 2018'. Geraadpleegd via het internet op 26/06/2019 via:
<https://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/cijfers/kansarmoede/#Berekening-kansarmoede-in>
- Vlaams Parlement. (07/03/2017). 'Schriftelijke vraag: schuldhulpverlening evolutie'. Geraadpleegd via het internet op 11/02/2019 via: <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1262840>
- Vlaams centrum voor schuldenlast (2013). 'vrijwilligers in budget- en schuldhulpverlening'.
- Kruis G., e.a. (december 2011). 'Maatschappelijk rendement van vrijwilligersprojecten in de schuldhulpverlening: eindrapport'. Amsterdam. Geraadpleegd via het internet op 13/02/2019 via:
<https://uitdeschulden.nu/files//Eindrapport.pdf>
- Verslag onderzoek wachtlijsten en wachttijden dd. 31/03/2017
Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (z.d.) 'vermaatschappelijking van de lokale sociale hulp en dienstverlening'. Geraadpleegd via het internet op 02/07/2019 via:
<https://www.departementwvg.be/vermaatschappelijking-van-de-lokale-sociale-hulp-en-dienstverlening>

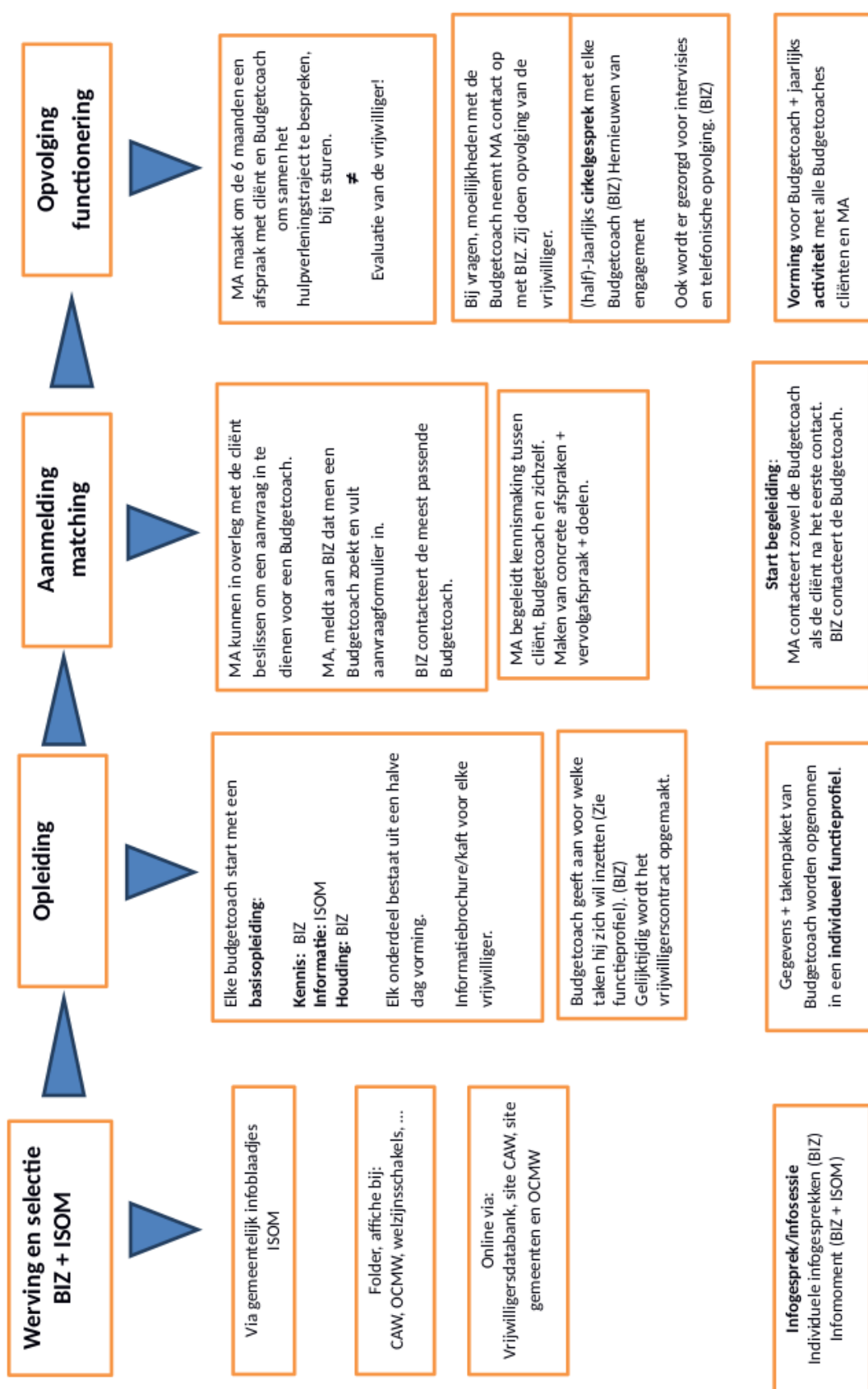
6. Bijlagen

6.1. Cirkel van verandering

6.2. Vrijwilligerstraject schuldhulpverlening

Vrijwilligerstraject Budgetcoach

6.3. Matching budgetcoach – in te vullen door MA samen met cliënt

Budgetcoach Vorbereiding matching/vraag

Datum:/...../20....

MA : **OCMW/CAW**.....

Contactgegevens MA:

Doelstelling van de functie Budgetcoach

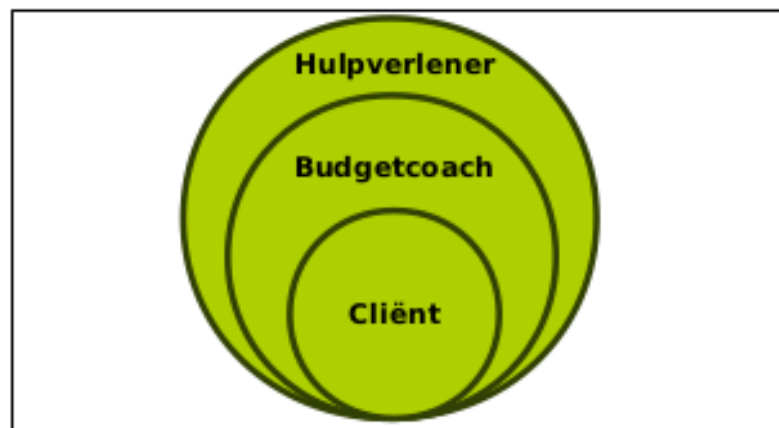
De vrijwilliger biedt een aanvullende hulpverlening, waarbij op maat van de cliënt gewerkt wordt – dit tijdens of na het hulpverleningstraject – naar het duurzaam in handen nemen van het eigen budget.

Het Budgetcoach komt in beeld op vraag van de cliënt die op korte of middellange termijn zijn budget in eigen handen wil gaan nemen. De Budgetcoach zal na de matching een plaats krijgen in het afbouwtraject.

De achterliggende bedoeling om met vrijwilligers te werken is enerzijds om de cliënt een zo inclusief mogelijk budgethulpverleningstraject te kunnen aanbieden, daar dit wegens beperkte middelen niet altijd mogelijk is. Anderzijds biedt het werken met vrijwilligers bepaalde voordelen aan. Zo staat impliciet de vrijwilliger dicht bij de cliënt in het traject doordat de relationele verhoudingen anders liggen. Ook naar de samenleving toe spreken we de burger aan tot het opnemen van zijn actief burgerschap.

Deze opgeleide vrijwilliger zal ondergedompeld worden in de visie die de kans op herval zo klein mogelijk zou moeten maken. Empowerment is dan ook het centrale begrip gedurende het traject.

Het kader

Als budgetcoach maak je deel uit van het traject en sta je op evenwaardige voet met de cliënt als met de hulpverlener. Belangrijk in dit verhaal is dat de cliënt 'baas is in zijn eigen verhaal'. Hij bepaalt de richting die hij wil nemen binnen zijn traject. Dit sluit advies niet uit.

Een goede communicatie tussen de drie partijen vormt een vereiste om een goede samenwerking te garanderen.

Waar kan de budgetcoach op ingezet worden:

	Graag !!	Misschien	Niet
AANLEREN VAARDIGHEDEN			
Praktische ondersteuning			
Inzicht/overzicht brengen in budget			
Budgetvaardigheden aanleren			
Informatie geven of samen opzoeken			
Samen aanvragen invullen			
Internetbankieren aanleren			
Budgetwinkelen en -koken			
Budgetplan opstellen / aanpassen / ...			
Vergelijkingstests (V-test)			
Openbaar vervoer verkennen			
...			
Administratie			
(Klasseer)stelsel (her)organiseren			
Ordenen van papieren			
Post samen bekijken			
Huishouden (her)organiseren			
Brieven / rekeningen / facturen 'vertalen'			
...			
ONDERSTEUNING			
Ondersteuning bij gesprekken			
Begeleidingen, vaktbond, mutualiteiten, verzekeringen, ...			
Luisterend oor zijn voor de cliënt			
Meegaan naar diensten			
...			
Diverse			
Toeleiding naar zinvolle vrijetijdsbesteding			
Netwerk / sociaal kapitaal opbouwen			
Doorverwijzen naar de juiste en nodige diensten			
...			

Wie moet de Budgetcoach zijn ?

Wie je bent heeft invloed op wat je van anderen verwacht of waaraan je je stoort bij hen.

Welk zijn de belangrijkste kenmerken waaraan de Budgetcoach moet voldoen opdat hij voor de mensen als Budgetcoach kan fungeren ?

Zijn er eigenschappen/gedragingen van de Budgetcoach waardoor het erg moeilijk/ onmogelijk zou zijn om in dat gezin als Budgetcoach te fungeren ?

In welk gezinssysteem / omgeving moet de Budgetcoach kunnen functioneren ?

☐	Alleenstaande man
☐	Alleenstaande vrouw
☐	Alleenstaande man met kind(eren)
☐	Alleenstaande vrouw met kind(eren)
☐	Koppel
☐	Koppel met kinderen
☐	Samenwonenden (niet als koppel, zoals broer/zus, kameraden, ...)
☐	Anderstaligen
☐	Drugproblematiek/verslaving (cliënt of een gezinslid)
☐	Ex-gedetineerden
☐	Gezin waar de groei traag verloopt
☐	Gezin waar het huis er vuil bij ligt
☐	Gezin waar ook opvoedingsproblemen zijn
☐	Gezin waar ook partnergeweld is
☐	Homo's/ lesbiennes
☐	Huisdieren
☐	Jongeren (18-35 jarigen)
☐	Mensen waarbij de hulpverlening niet erg vlot loopt (weerstand tegen ?)
☐	Psychiatrische patiënten
☐	Roken
☐	Zwakbegaafden
☐	<i>Vul gerust aan !!</i>
☐	
☐	
☐	

Frequentie / duur/soort inzet Budgetcoach

- Opdracht van (middel)lange termijn, waarbij elke week op eenzelfde moment in het gezin moet worden gekomen
- Opdracht van (middel)lange termijn, die van week tot week kan worden ingepland in afstemming van concrete agenda Budgetcoach en die van het gezin
- Opdracht die flexibiliteit vereist qua uren
- Opdracht die flexibiliteit vereist qua inhoud opdrachten, naargelang de noden
- Opdracht van onbepaalde termijn
- Korte opdracht

- Voor minimaal u per week / maand
- Voor maximaal u per week / maand

- Huisbezoek / opdracht overwegend te vervullen:
 1. overdag (tussen 08:30-17:00)
 2. 's avonds (na 17:00) / weekend
 3. tijdstip maakt niet uit

Praktische gegevens:

- Adres/ wijk:
- Budgetcoach uit de buurt is geen / wel probleem voor het gezin. (*Schrap wat niet past!*)
- Voorkeur man / vrouw, leeftijd, .. van de Budgetcoach ? NEEN / JA, nl.....
- Was er in het verleden al een traject met een budgetcoach? NEEN / JA, zoja, met wie?
- Andere (belangrijke/ relevante) info rond problematieken/ achtergrond/ cliënt ?

6.4. Cijfers ISOM gemeenten

De ISOM gemeenten (Herentals, Vorselaar, Grobbendonk, Lille, Herenthout, Olen en Kasterlee) hebben tijdens de proefperiode van 2016-2018 enkele cijfers bijgehouden die begin 2019 werden opgevraagd. Er waren gedurende de proefperiode (2016-2018) een 6 tot 13 budgetcoaches tegelijk actief. Er waren in totaal 52 aanvragen voor een budgetcoach waarvan er 46 effectief zijn opgestart waarvan er 40 positief zijn afgerond.

	Totaal
Aantal aanvragen budgetcoach	52
Aantal dossiers opgestart	46
Aantal dossiers niet opgestart	6
Aantal dossiers afgerond	40